

Hartaana vai hurjana?

KAISA VIITANEN
KUVAT LUCIA CASES

Vielä viimeiset askeleet tien yli ja **Ulrike**, 54, ja ja **Helmut Bühler**, 57, ovat perillä. Vettä valuva saksalais-pariskunta pysähtyy Santiago de Compostelan kiviportille. Tätä hetkeä he ovat odottaneet neljä vuotta, mutta kovin juhlavaa vastaanottoa he eivät saa. Harmaa taivas tihuuuttaa vettä ja ohikulkijat kiiruhtavat omiin suuntiinsa saksalaisia huomaamatta.

– Tuolla, Helmut toteaa vaimolleen äkättyään ylämäessä pari rinkaselkää. Pari lähtee nousemaan samaa katuja. Tuolokkaiden on löydettävä pyhiinvaeltajien toimisto, josta saa virallisen todistuksen taivalluksesta.

Samaan aikaan parin korttelin päässä tennarijalkainen partasuu **Fernando Lema**, 29, laskeutuu mukulakivitetä työpaikalleen Zürich-SCQ-vaateliikkeen. Haukotteleva mies puikkelehtii retkeilyasuisten ihmisten ohitse, mietiskellen näyteikkunansa seuraavaa somistusta.

>>

Mitä tulee mieleen Santiago de Compostelasta Espanjassa? Ai niin, se on se pyhiinvaelluskaupunki. Mutta sillä aikaa, kun turistit istuvat core tex -vaatteissaan katedraalissa, paikalliset käyvät punkklubilla, juovat vahvoja shotteja ja viisveisaavat kaupunkinsa hartaasta maineesta.

TULIJAT JA PYSYJÄT SUKKULOIVAT SAMOILLA KAPEILLA KUJILLA.

Fernando myy opiskelijoille espanjalaista katumuotia ja ottaa paikallista taidetta kauppansa seinille.

Alla vasemmalla Näitä sandaaleja ei Fernando jalkaansa laittaisi – ehkä Helmut?

<<

Portugalin pohjoispuolella, Espanjan luoteisessa Galician maalaiskunnassa sijaitseva Santiago de Compostela on omalaatuinen paikka. Harmaasta kivesestä rakennettu pieni kaupunki vilisee kahdenlaista väkeä: Bühlerin pariskunnan kaltaisia päivittäin vaihtuvia pyhiinvaeltajia sekä Fernandon tapaisia paikallisasukkaita. Tulijat ja pysyjät sukku-loivat samoilla kapeilla kujilla, mutta eivät juurikaan kohtaa toisiaan.

Tuhat kilometriä kävellen

Katolisille Santiago de Compostela on pyhin paikka koko läntisessä Euroopassa. Kaupunki syntyi 900-luvulla, koska uskomuksen mukaan Jeesuksen opetuslapsen Jaakobin hauta on siellä. Alusta asti Santiagoon alkoi virrata pyhiinvaeltajia, ja vaikka raskaan kävelyvaelluksen luonne on nykyään muuttunut, sen suosio on voimakkaassa kasvussa. Viime vuonna Santiagoon saapui 100 377 vael-tajaa noin sadasta eri maasta.

Nykyään kävelijöiden joukkoon mahtuu useiden uskontokuntien ja elämäntapomusten edustajia. Ulrike ja Helmut innostuivat pyhiinvaelluksesta kuunneltuaan aikansa ystävien hehkutusta. Bühlerit ovat protestantteja,

”Kadotin työn ilon parissa vuodessa ja inhosin puvun pitämistä.”

mutta uskonnollisuus ei ollut matkan pääsyy.

– Olemme ulkoilmaihmiä ja rauhallinen kävely viehätti.

Santiagoon pääsee kahdeksaa kävelyreittiä, joista Bühlerit valitsivat Pohjois-Ranskan Somportista lähtevän tuhatkilometrisen. Helpommallakin pyhiinvaeltajan diplomoin saisi. Santiagon piispantoimisto on asettanut todistuksen minimivaatimukseksi sata kävelykilometriä, polkupyöräilijöiden ja ratsastajien on edettävä vähintään kaksi sataa. Mutta pyhiinvaelluksessa matka on määränpäättä tärkeämpi.

Entisaikaan taipaleella oli tavallista viipyä puolikin vuotta. Hammaslääkäritekniikkaa myyvällä Helmutilla ja vanhuksia hoitavalla Ullrikella ei ole sellaisia lomiamia, joten nykyvaeltajien tapaan he päättivät vaelluksen kolmeksi etapiksi. Ensimmäiselle kävelyllä pari lähti vuoden 2004 syyskuussa, käveli kuu-kauden ja palasi vuodeksi kotiin.

Nyt Ulriken ja Helmutin 980 kilometriä tahtaneet vaelluskengät seisah- tuvat pyhiinvaellustoimiston pitkään jonoon. Sadevaatteista valuu pisaroita vanhalle lankkulattialle ja teleskooppi- set kävelysauvat työntyvät suhahtaen kokoon. Helmut kaivaa rinkasta haita- rimaiset pyhiinvaelluspassit, joiden jo- kaisessa ruudussa on erilaisen yöpymis- paikan leima. Punaposkinen mies silit- tää pahvikorttiaan.

–Toisinaan nukuimme parinkymme- nen hengen huoneissa. Kuorsaus oli vä- lillä ylivoimaista, Helmut kertoilee.

Ulrike avaa sadeviittansa. Naisen sil- mät näyttävät itkuisilta eikä hän pysty liikutukseltaan puhumaan.

Messussa uurastus palkitaan

Diplomit kädessään Ulrike ja Helmut lähtevät etsimään katedraalia, jossa on alkamassa pyhiinvaeltajien messu. Vas- tasaapuneiden silmissä koristeelliset kivitalot näyttävät kaikki samanlaisilta. Kadut kiiltävät sateen jäljiltä, eikä opas- teita näy missään. Onneksi Helmut on käynyt espanjan kurssilla ja ohikulkija opastaa heidät oikeaan suuntaan.

Valtaisa kirkkosali täyttyy gore tex -pukeisesta väestä. Penkkiin päihin syntyy kasa perinteisiä nahkareppuja ja virtaviivaisia hi-tech -rinkkoja. Ulrike

”Messun hengellinen lataus oli hyvin vahva.”

ja Helmut istuvat muista erillään käsi kädessä.

Nunnat laulavat heleällä äänellä. Kun pappi luettelee päivän pyhiinvaeltajien kotimaat mainiten kaksi saksalaista, Helmutin silmään ilmestyy kyynel.

–Tuli todella huojentunut ja kiitollinen olo, mies hengähtää messun jäl- keen.

Ulrike paljastaa muistelleensa läm- möllä näkemiään maisemia ja tapaami- aan ihmisiä.

– Jouduimme molemmat aikamoi- seen tunnekuuhuun. Messun hengelli- nen lataus oli hyvin vahva.

Silti Ulrike ei vielääkään ymmärrä olevansa Santiagossa, monen vuoden taivalluksen päätepisteessä. Saksalaiset lähtevät tapasbaariin tasaamaan tunnel- mia oluen ja oliivien ääneen.

Vitsikäs t-paitakauppias

Fernando on saanut vaatekauppansa au- ki ja istuu tiskin takana odottamassa asi- akkaita. Vuoden verran toimineessa liikkeessä on Fernandon äidin löytämiä vanhoja huonekaluja, rekeillä roikkuu katumuodikasta vaatekasta.

– Skunkfunk-merkki tulee Baski-

maasta, nämä huopakorut ovat käsityö- tä kotikaupungistani Vigosta, Fernando selostaa laiskasti.

Monen paikallisen tapaan Fernando on tullut Santiagoon aikuisena. Santiagossa on iso yliopisto ja kaupungilla pyörii opiskelijoita mapit kainalossa. Fernando opiskeli graafista suunnitte- lua lähellä Leonissa. Hän sai hyvän pes- tin mainostoimistosta, mutta kyllästy.

– Kadotin työn ilon parissa vuodessa ja inhosin puvun pitämistä.

Fernando mietti, mitä oikeasti halusi elämältään ja muutti Santiagoon. Sen lyhyet etäisyydet ja kylämäisyys olivat aina viehättäneet häntä. Mutta neljässä kuukaudessa rahat olivat lopussa ja Fer- nandon oli keksittävä jotain. Galician maakunta on Espanjan köyhimpiä, eikä työpaikkoja ollut tarjolla.

– Laitoin viimeisen tonnin t-paitoi- hin ja painoin niihin hassuja kuvia ja väännelmiä paikallisista vitseistä.

Mies kierteli baareissa ja huomasi vitsien purevan itseironiaan taipuvaisiin santigolaisiin. Paitabisneksen kulta- aika kesti kaksi vuotta. Nyt Santiagossa on 12 vitsipaitafirmaa, mutta Fernando ei ole katkera.

–Täällä pitää taistella rahasta.

Fernando teki oikean liikkeen perus- tamalla oman liikkeen. Samanlaista ei ole koko kaupungissa.

– Santiagon pääkadulla on 23 pyhiin- vaeltajien krääsäkauppaa, jotka kaikki kauppaavat samanlaisia simpukkasau- voja ja tyhmiä säkkipillejä.

Lähiruuan mekka

Iltapäivällä Fernando lähtee torille. Au- kion halki lampsiessaan mies moikkaa

Helmutin pyhiin- vaelluspassissa on leima jokaisesta yöpymispaikasta.

Jalkojen väsymys unohtuu katedraa- lissa ja Ulrike, ja Helmut antautuvat tunnekuuhuun.

>>

<< tuttua katusoittajaa. Kuten Galiciassa on tapana, Fernandokin on hyvin koti-seuturakas mies. Galicia tulee aina ennen Espanjaa.

– Ärsyttää, että kaikki katsovat Madridia ja Barcelonaa ylöspäin. Jos vain voin, vältän niissä käymistä.

Vaatekauppiaina hän joutuu silti valitsemaan hyllyyn sitä mikä myy ja käymään vaatealan tapahtumissa ympäri maata.

– Santiagossa on elämänlaatua. Toisaalta trendit saapuvat syrjäseudulle vähän myöhässä, mutta kilpailua on vähemmän eikä tarvitse viettää tuntitolkulla aikaa metroissa ja busseissa.

Tänään Fernando aikoo kävellä torilta kaverinsa luokse syömään, mutta ensin ostoksille. Huivipäinen **Maria Pérez Arzúa** on tuonut linja-autolla lähikylästä oman tilansa saksanpähkinöitä, hunajaa ja kananmunia. Samanlaisia vanhoja naisia istuu kauppahallin laidalla myymässä kuka mitäkin, elävistä ka-neista katkottuihin kananjalkoihin.

– Täällä on ihan eri tavaraa kuin supermarketeissa. Ei niitä Almerian teho-vihanneksia syö kukaan.

”Täällä on ihan eri tavaraa kuin supermarketeissa.”

Kauppahallissa näkyy merenläheisyys: Vigon satamasta on tuotu kaloja ja äyriäisiä, joilla ei ole suomenkielisiä nimiä. Fernando on enemmän lihamiehiä. Hiukset liehuen hän tutkii lehmän kieliä.

– Todella herkullista ohuina viipaleina. Toinen Fernandon lempiruoka on porsaanpää, mutta vain helmikuun karnevaalien aikaan.

EU:n myötä moni galicialainen maatila joutui lopettamaan, mutta pienviljelijät jatkavat sinnikkäästi lähiruuan tuottamista. Fernandon kaveripiirissä on tavallista saada maalaissukulaisilta säännöllisiä ruokalähetysiä. Vaate-

kauppias saa kananmunansa tädiltään.

Pyhiinvaeltajat koolta

Ulrike ja Helmut eivät lähde torille. He ovat vieneet rinkkansa pieneen hotelliin ja käyneet suihkussa. Edessä on tien päällä tavattujen pyhiinvaeltajien yhteistapaaminen katedraalin edustalla.

– Koko ajan kaduilla törmää tuttuihin naamoihin ja tulee vaihdettua kuumusia, Ulrike ihmettelee.

Santiago vaikuttaa hänestä paljon suuremmalta kuin hän alunperin kuvitteli.

– Myönnän kyllä, että odotin vain katedraalin näkemistä enkä ollut luke-nut muusta kaupungista mitään. Kävellessä sitä ajattelee vain sen päivän majo-paikkaa.

Osa pyhiinvaeltajista nousee katedraalin katolle, jossa entisajan vaeltajat polttivat lammaspatsaan edessä vanhat vaatteensa, osaksi jo tautivaarankin takia. Sanotaan, että katolle nouseminen muuttaa surullisenkin mielen iloiseksi.

Santiagon katedraalissa on lukuisia rituaaleja, joilla pitkän matkan kulkijat ovat joko kiittäneet matkasta tai toivo-

Maria Pérez Arzúa tuntee santiago-laisten maun.

Saippuaa pyhiinvaeltajille.

Fernandon luovat somistukset ovat voittaneet palkintoja.

Tuhdit merihenkiset tapakset täyttävät sekä pyhiinvaeltajien että paikallisten mahat.

neet siunausta tuleville. Useimmat jonnottavat halataksaan kullattua Jaakobin-patsasta kiittääkseen suojeluksesta, ja aulan kivipylväs on kulunut kuopille sitä tervehtivien käsien kosketuksesta.

Bühlerit ovat kuitenkin sen verran hämmentyneitä tulostaan, etteivät innostu kokeilemaan perinnekikkoja. Il-tapäivän kunniaksi Helmut maistaa paikallista Estrella Galicia -olutta, vaikka viinimies sanookin olevansa.

Paikallisiin pariskunta on törmännyt vain hotellissa ja baareissa.

– Ystävällisen tuntuista henkilökuntaa on ollut, mutta sen enempää emme ole tutustuneet, Ulrike summaa parin lähtiessä aikaisin nukkumaan.

Hotellille palatessa Fernando lampsii heitä vastaan, mutta eiväthän saksalaiset häntä tunne.

Punkkia ja drinkkiä

Fernando ei ole käynyt pyhiinvaelluksella eikä tunne monia muitakaan sen kokeneita. Hänelle kepin kanssa katuja kulkevat kulkurit ovat suhteellisen samantekeviä, eikä hän muista koskaan nähneensä heitä vaatekaupassaan.

– Luulisin, että vaeltajat tulevat tänne henkisistä syistä ja unohtamaan kulluttamisen.

Periaatteessa Fernando voisi lähteä *camino*lle, kuten hän paikallisena vaellusta kutsuu, mutta hän ei halua kartuttaa kirkon kassaa. Lähempänä hänen sydäntään onkin puistokonsertti kavereiden kanssa.

Loppuillasta Fernando ilmestyy Santiagon perinteisimpään punkrock-klubiin Reixaan. Vaatekauppias tilaa itselleen likööriä, joka on kaikkea muuta kuin kahvia ja likööriä. Salmiakikossutyypinen yrtyjuoma holahdaa polttavana alas kurkusta.

– Santiagosta ei puutu kuin uimaran-ta, mies karjuu onnellisena.

Jalat haluavat jatkaa

Puolentoista päivän jälkeen Ulrike ja Helmut astelevat hymyillen aukiolla. Ulrike tuntee lopultakin olevansa perillä.

– Jalat tosin sanovat koko ajan, että

SANTIAGON OHJELMAT

Fernandon kaveri Fran kauppaa myös vaatteita.

Ulrike tutkii luostari-pateita.

FERNANDON PAIKALLISEMPI

TORI Galicialaismummit myyvät pienillä tiloillaan kasvattamaansa lähiruokaa. Istahda torikahvilaan kahvin ja churro-munkkitikun äärelle.

PÄIVITÄ KATUTYYLISI

Santiago-tyyli on punakahtavan rento. Fernandon ja hänen kaverinsa Franin kaupoista löydät espanjalaisia pienmerkkejä. **Zürich-SCQ, Rue do Vilar 47.**
A Reixa, Arco de Mazarelos 9.

YHDELLE OLUELLE

Galiacialainen ilta kuluu Estrella-oluen ja auringonkukan siementen ääressä säkkipillimusiikkia kuunnellen El Porron -baarissa. **Rua Algalia de Arriba 21.**

USEAMMALLE OLUELLE

Jos haluat kokeilla kestävyttäsi, antaudu santiagolaiseen ”Pariisi–Dakar-ralliin”, eli tilaa ensimmäinen olut Franco-kadun Paris-baarissa ja yritä jaksaa Dakar-baariin saakka.

YÖHÖN

A Reixan yökerho on Santiagon tunnetuin klubi. Maista paikallista liqor cafeeta. **Rua de tras Salomé 3.**

PYHEMPI PUOLI

MESSUUN Joka päivä klo 12 katedraalissa alkaa vastasaapuneiden pyhiinvaeltajien messu. Liikuttuneiden ilmeiden tarkkailu koskettaa.

KATOLTA HYVÄ MIELI

Uskomuksen mukaan katedraalin katolle kapuvan suru muuttuu iloksi, ja samalla näet koko kaupungin. Opastettu kierros maksaa kympin.

HUIPPUAAMIAINEN

Uupuneen kehon uudistaa Paradores-hotellin luksusaamiainen, 17 €. Pääaukion laidalla vanhassa sairaalassa sijaitseva linnake Hostal Dos Reis Católicos on kaupungin komein ja kallein hotelli.

LUOSTARIIN Santiagossa on 16 luostaria. Jos et aio jäädä nunnaksi, osta ainakin Belvaisin sisarilta käsintehtyjä keksejä. Kuuden euron rasiota saa käntöluukusta, jotta nunnia ei nähtäisi.

TULIAISOSTOKSET Luomupuuvillaisia lastenvaatteita, ihovoiteita, viiniä, hilloa, saippuaa, ikoneita, kaikki luostareissa valmistettua hengellistä laatua. Liikkeen nimi on A un paso do ceo (Askel taivaasta).

Rua de San Miguel dos Agros 3.

eiköhän jatketa matkaa, nainen sanoo nauraen.

Helmut paljastaa parin alkaneen jo harkitua uutta vaellusta jotain toista reittiä pitkin.

– Sen verran tyhjä olo vaelluksen loppumisesta tuli.

Matkan viimeinen päivä on pyhitetty shoppailulle. Ulrike on jo löytänyt minialleen korvakorut ja kassissa on kolme kaupungin tunnusleivonnaista, Santiagon torttua. Kukkulan päältä Bühle-

rit löytävät houkuttelevan pikkuliikkeen, joka myy eurooppalaisten munkkien ja nunnien kädentuotteita. Helmut maistelee keksejä, Ulrike sormeilee rukoushelmiä ja ostaa kaksi merileväsaippuaa.

Matkalla hotellille pari pistäytyy vielä kivijalkakauppaan ostamaan paikallisen erikoisuuden, naisen rinnan muotoisen pehmeän tetilla-juuston.

– Nyt olemme valmiit palaamaan stressaavaan Saksaan, Helmut toteaa. ■